

Nespēja aizsargāt cilvēktiesības un tiesiskumu Kongo Demokrātiskajā Republikā

Eiropas Parlamenta 2010. gada 7. oktobra rezolūcija par nespēju aizsargāt cilvēktiesības un tiesiskumu Kongo Demokrātiskajā Republikā

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Kongo Demokrātisko Republiku (KDR), jo īpaši 2008. gada 17. janvāra rezolūciju par situāciju Kongo Demokrātiskajā Republikā un izvarošanu kā kara noziegumu¹ un 2009. gada 17. decembra rezolūciju par vardarbību Kongo Demokrātiskajā Republikā² saistībā ar bruņotu grupu īstenotu seksuālo vardarbību un cilvēktiesību pārkāpumiem KDR; ņemot vērā 2009. gada 7. maija rezolūciju par integrētu pieeju dzimumu līdztībai ES ārējās attiecībās un miera/valsts nostiprināšanā³,
- ņemot vērā ANO Apvienotā cilvēktiesību biroja faktu vākšanas misijas 2010. gada 24. septembrī publicēto „*Rapport préliminaire de la mission d'enquête du Bureau Conjoint des Nations Unies aux Droits de l'Homme sur les viols massifs et autres violations des droits de l'homme commis par une coalition de groupes armés sur l'axe Kibua-Mpofi, en territoire de Walikale, province du Nord-Kivu, du 30 juillet au 2 août 2010*” (sākotnējais ziņojums par masveida izvarošanu KDR),
- ņemot vērā 2000. gada jūnijā parakstīto Kotonū Partnerattiecību nolīgumu,
- ņemot vērā Padomes 2009. gada 27. oktobra secinājumus par Lielo ezeru reģionu,
- ņemot vērā Padomes 2008. gada 10. oktobra rezolūciju par situāciju KDR austrumu daļā,
- ņemot vērā Padomes 2009. gada 19. oktobra Vienoto rīcību 2009/769/KĀDP, ar ko groza Vienoto rīcību 2007/405/KĀDP par Eiropas Savienības Policijas misiju saistībā ar drošības sektora reformu (DSR) un tās saikni ar tiesiskuma jomu Kongo Demokrātiskajā Republikā (*EUPOL RD Congo*),
- ņemot vērā 2005. gada jūnijā izveidotās ES misijas darbību, kura palīdz Kongo iestādēm veikt drošības sektora reformas (Padomes 2005. gada 2. maija Vienotā rīcība 2005/355/KĀDP par Eiropas Savienības konsultāciju un palīdzības misiju saistībā ar drošības sektora reformu Kongo Demokrātiskajā Republikā (KDR)),
- ņemot vērā ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1856 (2008) par ANO misijas Kongo Demokrātiskajā Republikā (*MONUC*) pilnvarām,
- ņemot vērā ANO Drošības Padomes rezolūciju Nr. 1925 (2010), ar kuru nosaka pilnvaras ANO misijai KDR (*MONUSCO*),

¹ OV C 41 E, 19.2.2009., 83. lpp.

² Pieņemtie teksti, P7_TA(2009)0118.

³ Pieņemtie teksti, P6_TA(2009)0372.

- ņemot vērā ANO Drošības padomes rezolūcijas Nr. 1325 (2000) un Nr. 1820 (2008) par sievietēm, mieru un drošību un ANO Drošības padomes rezolūciju Nr. 1888 (2009) par seksuālu vardarbību pret sievietēm un bērniem bruņotu konfliktu situācijās, kurā uzsvēta visu valstu atbildība izbeigt nesodāmību un sākt to personu kriminālvajāšanu, kuras izdarījušas noziegumus pret cilvēci un kara noziegumus, tostarp noziegumus, kas saistīti ar seksuālu un cita veida vardarbību pret sievietēm un meitenēm,
 - ņemot vērā KDR Parlamenta 2006. gadā pieņemto tiesību aktu pret seksuālu vardarbību, ar ko paredz paātrināt izvarošanas gadījumu izmeklēšanu un nosaka bargākus sodus,
 - ņemot vērā ES Padomes rīcības plānu attiecībā uz dzimumu līdztiesību attīstības sadarbībā, ar kuru jānodrošina, ka dzimumu vienlīdzība tiek garantēta visā ES darbā ar partnervalstīm visos līmeņos,
 - ņemot vērā to, ka 2010. gada martā tika iecelts ANO ģenerālsekretāra īpašais pārstāvis jautājumos par seksuālo vardarbību bruņotos konfliktos,
 - ņemot vērā augstās pārstāves *Catherine Ashton* un ES attīstības komisāra Andra Piebalga 2010. gada 27. augusta kopīgo paziņojumu par vardarbības pastiprināšanos Ziemeļkivu, KDR,
 - ņemot vērā ANO ģenerālsekretāra 2010. gada 23. augusta ziņojumu par nesen notikušo civiliedzīvotāju masveida izvarošanu, kurā vainojami bruņoto grupu dalībnieki KDR austrumdaļā,
 - ņemot vērā ES krīžu vadības lomu ANO Drošības padomes rezolūciju Nr. 1325 un Nr. 1820 īstenošanā kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros, norīkojot speciālistus konsultantus dzimumu vienlīdzības jautājumos vai izveidojot attiecīgus koordinācijas centrus katrā krīzes pārvaldības misijā visā pasaulē,
 - ņemot vērā Reglamenta 110. panta 4. punktu,
- A. tā kā ANO ģenerālsekretāra asistents miera uzturēšanas jautājumos *Atul Khare* ir ziņojis ANO Drošības padomei, ka laikā no 2010. gada 30. jūlija līdz 2010. gada 4. augustam kalnrūpniecības rajonos Kongo austrumu daļā vairāk nekā 500 cilvēku kļuvuši par plašu grupveida izvarošanu upuriem, tostarp jaunas meitenes, sievietes līdz pat 75 gadu vecumam un mazas meitenes un zēni, un šajos uzbrukumus vainojumi dumpinieki un milicija;
- B. tā kā ANO miera uzturēšanas spēku nometnes, kas atrodas tikai dažas jūdzes no Luvangi pilsētas, tuvumā ir notikuši seksuāla rakstura uzbrukumi; tā kā šķiet, ka ANO darbinieki zināja, ka nemiernieki ir okupējuši Luvungi pilsētu un tai netālu esošos ciemus Kongo austrumu daļā nākamajā dienā pēc tam, kad 2010. gada 30. jūlijā sākās uzbrukumi, un ka ANO galvenajā mītnē Ņujorkā nebija informācijas par izvarošanas gadījumiem vēl pēc divām nedēļām;
- C. tā kā ANO misija Kongo Demokrātiskajā Republikā (*MONUSCO*) saskaņā ar ANO hartas VII sadaļu ir pilnvarota izmantot visus nepieciešamos līdzekļus, lai īstenotu savas aizsargāšanas pilnvaras, tostarp efektīvi aizsargāt civiliedzīvotājus, humanitāro personālu un cilvēktiesību aizstāvjus nenovēršamu fiziskas vardarbības draudu gadījumā no jebkādas ārvalstu vai Kongo bruņotas grupas, atbalstīt valdības centienus vērsties pret nesodāmību un nodrošināt civiliedzīvotāju aizsardzību, nepieļaujot starptautisko cilvēktiesību un

humanitāro tiesību pārkāpumus, tostarp arī visu veidu seksuālo un ar dzimumu saistīto vardarbību;

- D. tā kā, neskatoties uz *MONUSCO* klātbūtni, kaujas starp Kongo armiju, *Mai Mai* kaujiniekiem, Ruandas atbrīvošanas demokrātisko spēku (*FDLR*) cīnītājiem, Kongo tautas taisnības fronti (*FPJC*) un Tā Kunga Pretošanās armiju (*LRA*) kopš 1998. gada ir prasījušas 6 miljonu cilvēku dzīvības un joprojām katru mēnesi ir par iemeslu tūkstošiem cilvēku nāvei, nepanesamām ciešanām, nabadzībai un iedzīvotāju pārvietošanai valsts iekšienē, turpinot pasliktināties situācijai bēgļu nometnēs;
- E. tā kā Kongo armijas karavīri ir iesaistīti simtiem civiliedzīvotāju nogalināšanā un izvarošanā un tā kā „Tā Kunga Pretošanās armija” (*LRA*), Ruandas atbrīvošanas demokrātiskā fronte (*RADF*) un pati Kongo armija turpina izvarošanu, civiliedzīvotāju un bērnu piespiedu iesaistīšanu bruņotos formējumos un smagu cilvēktiesību pārkāpumu izdarīšanu Kongo Demokrātiskās Republikas austrumu daļā;
- F. tā kā izvarošana ir šokējoši kļuvusi par ikdienišķu kara ieroci Kongo austrumos, kur pagājušajā gadā konstatēti vismaz 8300 izvarošanas gadījumi (saskaņā ar ANO datiem, turklāt par daudz vairāk gadījumiem nav ticis ziņots); tā kā ANO augsta komisāra bēgļu jautājumos sniegtās ziņas liecina, ka 2010. gada pirmajā ceturksnī ir tikušas izvarotas vismaz 1244 sievietes — vidēji katru dienu 14 izvarošanas gadījumi; tā kā seksuālā vardarbība un dzimumnoziegumi vienmēr jāuzskata par kara noziegumiem un noziegumiem pret cilvēci;
- G. tā kā virkne bruņoto kustību, ieskaitot regulāro armiju, sistemātiskas izvarošanas KDR izmanto par terorisma taktiskā kara sastāvdaļu un par līdzekli militāru un ekonomisku mērķu sasniegšanai; tā kā noziegumi pret sievietēm tiek tīši izdarīti ģimenes vai visu ciema iedzīvotāju acu priekšā, lai iedvestu bailes sabiedrībā; tā kā šīs vardarbības dēļ sievietes bieži zaudē savu sabiedrisko stāvokli, iespēju rūpēties par saviem bērniem, un pat viņu dzīvību bieži apdraud AIDS vīruss;
- H. tā kā civilietu un militāro lietu prokuroru nespēja veikt objektīvu izmeklēšanu pret cilvēktiesību pārkāpumu izdarītājiem ir radījusi situāciju, ka izvarošanas grupā un seksuāla rakstura uzbrukumi Kongo iedzīvotājiem ir ikdienišķa parādība, novedot pie cilvēktiesību pārkāpumu sava veida „akceptēšanas” šajā apgabalā;
- I. tā kā Kongo armijai joprojām nav nepieciešamo cilvēkresursu, tehnisko resursu un finanšu līdzekļu, lai tā varētu veikt savus uzdevumus KDR austrumu provincēs, turklāt tās rindās trūkst disciplīnas un pietiekamas apmācības, un šī situācija turpina apdraudēt Kongo armijas spējas aizsargāt iedzīvotājus un atjaunot mieru;
- J. tā kā daudzas NVO pēdējā gada laikā ir novērojušas cilvēktiesību aizstāvju, žurnālistu, opozīcijas līderu, cietušo un liecinieku aizvien lielāku apspiešanu KDR, tostarp slepkavības, nelikumīgu aizturēšanu, vajāšanu, draudus pa telefonu un atkārtotu izsaukšanu uz izlūkdienestu birojiem;
- K. tā kā kara noziedznieks *Bosco Ntaganda* vēl joprojām nav ticis apcietināts, bet — gluži otrādi — tika iecelts vadošā postenī kopīgajās militārajās operācijās ar Kongo un Ruandas bruņotajiem spēkiem KDR austrumos; tā kā bijušā Kongo vadītāja *Jean-Pierre Bemba Gombo* lieta tiek iztiesāta Starptautiskajā Krimināltiesā, kur viņam izvirzīta apsūdzība par kara noziegumiem, tostarp par izvarošanu;

- L. tā kā nelegālā izrakteņu tirdzniecība KDR ļauj daudziem darboņiem joprojām iepirkt izrakteņus no apgabaliem, ko pārvalda nemiernieku grupas, tādējādi finansējot šīs nemiernieku grupas, un tā kā šis faktors saasina un padziļina konfliktu;
- M. tā kā nesen pieņemtais ASV likums par „konfliktu izrakteņiem” ir mēģinājums atturēt Amerikas patērētājus no tādu mobilo telefonu, datoru un citu augsto tehnoloģiju izstrādājumu iegādes, ko ražojusi ASV uzņēmumi, kas izmanto izrakteņus, kas pirkti no nemiernieku kontrolētām raktuvēm; tā kā šis likums arī aicina ASV uzņēmumus, tostarp elektronikas zīmola patēriņa preču ražotājus, izrakteņu apstrādātājus un juvelierus, katru gadu sniegt pārskatu Vērtspapīru biržas komisijai, ja to izstrādājumos tiek izmantots zelts, tantāls, koltāns vai kasiterīts, kas vai nu tiešā veidā ievests no Kongo Demokrātiskās Republikas, vai arī ievests kontrabandas ceļā caur kādu no deviņām kaimiņvalstīm,
1. asi nosoda masu izvarošanas un citus Ziemeļkivu provincē no 2010. gada 30. jūlijam līdz 2010. gada 4. augustam notikušos cilvēktiesību pārkāpumus pret vismaz 500 sievietēm, kurus izdarījusi Ruandas atbrīvošanas demokrātiskās fronte (*FDLR*), hutu nemiernieku grupa un *Mai Mai* kaujinieki, kā arī šādus noziegumus citos Ziemeļkivu un Dienvidkivu apgabalos;
 2. aicina visas iesaistītās puses pastiprināt cīņu pret nesodāmību un aicina nekavējoties izbeigt vardarbību un cilvēktiesību pārkāpšanu KDR, jo īpaši Ziemeļkivu; uzsver nepieciešamību turpināt centienus izbeigt vietējo un ārvalstu bruņoto grupējumu darbību KDR austrumos;
 3. aicina Apvienoto Nāciju Organizāciju un KDR valdību veikt šo gadījumu objektīvu un rūpīgu izmeklēšanu, lai nodrošinātu, ka personas, kas atbildīgas par cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumiem, tiek sauktas pie atbildības un pret tām tiek uzsākta kriminālvajāšana saskaņā ar Kongo tiesību aktiem un starptautiskajām tiesībām;
 4. pauž nopietnas bažas par to, ka ANO misija KDR (*MONUSCO*) nespēja izmantot savas pilnvaras un noteikumus par iesaistīšanos, lai sniegtu aizsardzību pret šādām masveida izvarošanām un citiem cilvēktiesību pārkāpumiem, ko bruņoto kustību locekļi izdarīja miera uzturēšanas spēku bāzes tuvumā; tomēr atzīst, ka tās klātbūtne joprojām ir nepieciešama, un aicina veltīt visas pūles, kas ļautu tai visā pilnībā īstenot savu uzdevumu aizsargāt tos, kam draud briesmas;
 5. aicina ANO Drošības padomi steidzami veikt visu iespējamo, lai tik tiešām novērstu jebkādas jaunus uzbrukumus KDR austrumu provinču civiliedzīvotājiem un sniegtu cietušajiem medicīnas, juridisko, sociālo, humanitāro un jebkāda cita veida palīdzību; prasa efektīvi īstenot ANO misijas KDR (*MONUSCO*) jauno „rīcības kodeksu” un izveidot pārraudzības grupu, kuras uzdevums būtu uzraudzīt cilvēktiesības;
 6. uzsver, ka ir steidzami nepieciešamas politisks risinājums šim bruņotajam konfliktam; aicina KDR valdību ciešā sadarbībā ar starptautisko sabiedrību un Āfrikas Savienību garantēt Kongo austrumu daļas iedzīvotājiem drošību un stabilitāti un to, ka visas bruņotās grupas KDR pārtrauc jebkādos uzbrukumus, ievēro cilvēktiesības un nekavējoties atsāk miera procesa dialogu;
 7. prasa nekavējoties palielināt sieviešu dalību visās iniciatīvās, lai rastu risinājumus konfliktam Kongo Demokrātiskajā Republikā, tostarp lai iesaistītu viņas vidutāju un sarunu vedēju statusā un konfliktu risināšanas pasākumos;

8. uzsver, ka finansējamās palīdzības programmās galvenā uzmanība būtu jāpievērš tiesu sistēmas atjaunošanai un reformēšanai (kurā ietilptu profilakses un aizsardzības aspekts un cīņa pret nesodāmību attiecībā uz seksuālu vardarbību), kā arī palīdzībai cietušajiem un to reintegrācijai; šajā sakarā aicina, lai lietas attiecībā uz masveida izvarošanām KDR austrumos tiktu iesniegtas Starptautiskajā Krimināltiesā;
9. uzsver, ka izšķirošā prioritāte humanitārajā jomā KDR būtu patiesas nacionālas armijas radīšana; atgādina, ka, lai varētu reformēt Kongo armiju un uzlabot disciplīnu, ir nepieciešama apmācība un nepieciešams maksāt pienācīgas algas;
10. aicina Kongo Demokrātiskās Republikas parlamentu izveidot konstitūcijā paredzēto Valsts Cilvēktiesību aizsardzības komiteju, gatavojot ceļu likumam par cilvēktiesību pārkāpumu upuru un liecinieku, cilvēktiesību aizstāvju, humanitārā atbalsta sniedzēju un žurnālistu aizsardzību;
11. aicina Lielo ezeru valstis arī turpmāk stingri ievērot apņemšanos kopīgi veicināt reģionā mieru un stabilitāti, izmantojot pastāvošo reģionālo mehānismu, un pastiprināti rūpēties par reģionālo ekonomisko attīstību, īpašu vērību veltot samierināšanai, iedzīvotāju drošībai, juridiskās atbildības uzlabošanai, bēgļu un valsts iekšienē pārvietoto personu atpakaļuzņemšanai un integrācijai;
12. aicina Eiropas Savienību un dalībvalstis atbalstīt *EUSEC RD* un *EUPOL RD* misijas darbību; aicina kopīgās drošības un aizsardzības operācijās pilnā apjomā ieviest integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai; šajā sakarībā pieprasa spēcīgu dzimumu līdztiesības perspektīvu civilajās un militārajās misijās, lai palielinātu operatīvo efektivitāti, jo ES var dot ievērojamu „pievienoto vērtību” kā galvenā dalībniece, kas iestājas par sieviešu aizsardzību bruņotos konfliktos, kā arī novēršot konfliktus;
13. nosoda aizvien biežākos vardarbības aktus pret atbalsta sniedzējiem un apliecina cieņu ārkārtīgi grūtajam darbam, ko valstī sevišķi nedrošos apstākļos veic humanitārās organizācijas;
14. atzinīgi vērtē ASV pieņemto „konfliktu izrakteņu” likumu un aicina Komisiju un Padomi izskatīt likumdošanas iniciatīvu šajā jomā; mudina KDR valdību pilnā apmērā ieviest un pildīt Iejuves rūpniecības pārredzamības iniciatīvu (*EITI*), pastiprinot pārredzamību un labu pārvaldību iejuves rūpniecības nozarē;
15. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētāja vietniecei/Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, Āfrikas Savienības iestādēm, *SADC*, Lielo ezeru reģiona valstu, tostarp KDR un Ruandas, valdībām, ANO ģenerālsekretāram, ANO īpašajam pārstāvim seksuālās vardarbības un bruņoto konfliktu jautājumos, ANO ģenerālsekretāra vietniekam humānās palīdzības jautājumos un neatliekamās palīdzības koordinātoram, ANO Drošības padomei un ANO Cilvēktiesību padomei.